



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Stephani Balvzii Miscellaneorum Liber ... Hoc est,
Collectio Veterum monumentorum, quæ hactenus
latuerant in varijs codicibus ac bibliothecis**

Baluze, Etienne

Parisiis, 1678

Fredegisi Diaconi epistola de nihilo & tenebris ad proceres palatij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14688



FREDEGISI DIACONI

EPISTOLA

DE NIHILO ET TENEBRIS

A D

PROCERES PALATII.

OMNIBVS fidelibus & domni nostri serenissimi principis Karoli in sacro ejus palatio consistentibus Fredigysus Diaconus. Agitatam diutissime à quampluribus quæstionem de nihilo, quam indiscussam inexaminatamque veluti impossibilem ad explicandum reliquerunt, mecum sedulo volvens atque pertractans, tandem visum mihi fuit adgredi; eamque nodis vehementibus, quibus videbatur implicata, disruptis absolvi atque enodavi, detersoque nubilo in lucem restitui; memoriæ quoque posteritatis cunctis in futurum seculis mandandam prævidi. Quæstio autem hujusmodi est, nihilne aliquid sit, an non. Si quis responderit, Videtur mihi nihil esse, ipsa ejus quam putat negatio compellit eum fateri aliquid esse nihil dum dicit, Videtur mihi nihil esse. Quod tale est quasi dicat, Videtur mihi nihil quiddam esse. Quod si aliquid esse videtur ut non sit quodam modo videtur non potest. Quocirca relinquitur ut aliquid esse videatur. Si verò hujusmodi fiat responsio, Videtur mihi nihil nec aliquid esse, huic responsioni

C c ij

obviandum est, primum ratione, in quantum hominis ratio patitur, deinde auctoritate, non qualibet, sed ratione duntaxat, quæ sola auctoritas est, solaque immobilem obtinet firmitatem. Agamus itaque ratione. Omne itaque nomen finitum aliquid significat, ut homo, lapis, lignum. Hæc enim uti dicta fuerint, simul res quas fuerint significant intellegimus. Quippe hominis nomen præter differentiam aliquam positum universalitatem hominum designat. Lapis & lignum suam similiter generalitatem complectantur. Igitur nihil ad id quod significat refertur. Ex hoc etiam probatur non posse aliquid non esse. Item aliud. Omnis significatio est quod est. Nihil autem aliquid significat. Igitur nihil ejus significatio est quid est, id est, rei existentis. Quoniam verò ad demonstrandum quod non solum aliquid sit nihil, sed etiam magnum quiddam, paucis actum est ratione, cum tamen possint hujusmodi exempla innumera proferri in medium, ad divinam auctoritatem recurrere libet, quæ est rationis munimen & stabile firmamentum. Siquidem universa Ecclesia divinitus erudita, quæ à Christi latere orta, sacratissimæ carnis ejus pabulo pretiosique sanguinis poculo educata, ab ipsis cunabulis secretorum mysteriis instituta, inconcussa fide tenere confitetur divinam potentiam operatam esse ex nihilo terram, aquam, aëra, & ignem, lucem quoque, & angelos, atque animam hominis. Erigenda est igitur ad tanti culminis auctoritatem mentis acies, quæ nulla ratione cassari, nullis argumentis refelli, nullis potest viribus impugnari. Hæc enim est quæ prædicat ea quæ inter creaturas

* Sic in MS. prima * prima ac præcipua sunt æstimandum non est. Quippe cum unum horum quæ ex eo genita sunt æstimari sicut est æstimari non possit. Quis enim elementorum naturam ex esse metitus est? Quis

enim lucis nomine aut angelicæ [naturæ] velamine substantiam ac naturam complexus? Si ergo hæc quæ præposui humana ratione comprehendere nequivimus, quomodo obtinebimus quantum quale sit illud unde originem genúsque ducunt. Poteram autem & alia quamplura subicere. Sed docibilibus quorumque pectoribus satis his insinuatum credimus.

DE TENEBRIS, AN SINT.

Quoniam his breviter dictis commodè finem imposui, mox ad ea expedienda intentionem retuli quæ curiosis lectoribus non immeritò videbantur digna esse quæsitu. Est quidem quorundam opinio, non esse tenebras, & ut sint impossibile esse. Quæ quàm facilè refelli possit sacre scripturæ auctoritate prolata in medium, prudens lector agnoscat. Itaque quid libri genesis historia inde sentiat videamus. Sic enim inquit: *Et tenebrae erant super faciem abyssi.* Quæ si non erant, qua consequentia dicitur quia erant? Qui dicit tenebras esse, rem constituendo ponit. Qui autem non esse, rem negando tollit. Sicut cum dicimus, Homo est, rem id est hominem constituimus. Cum dicimus, Homo non est, rem negando id est hominem tollimus. Nam verbum substantiæ hoc habet in natura ut cuicumque subjectum fuerit junctum sine negatione, ejusdem declarat substantiam. Igitur in eo quòd dictum est *Tenebrae erant super faciem abyssi*, res constituta est, quam ab esse nulla negatio separat aut dividit. Item *tenebrae* subjectum est *erant* declarativum. Declarat enim prædicando tenebras quodam modo esse. Ecce invicta auctoritas ratione comitata, ratio quoque auctoritatem confessã, unum idemque prædicant, scilicet tenebras esse. Sed

cum ista exempli causa posita ad demonstrandum quæ proposuimus sufficiant, tamen ut nulla contradicendi occasio æmulis relinquatur, faciamus palam, pauca divina testimonia adgregantes è pluribus, quorum perculsi formidine ineptissimas ulterius voces adversus ea jaculari non audeant. Siquidem Dominus cum pro afflictione populi Israël plagis severioribus castigaret Ægyptum, tenebris eam involuit adeo spissis ut palpari quirent, & non solum obtutibus hominum visum adimentibus, sed etiam pro sui crassitudine manuum tactui subjacerent. Quicquid enim tangi palparique potest, esse necesse est. Quicquid esse necesse est, non esse impossibile est; ac per hoc tenebras non esse impossibile est, quia esse necesse est quod ex eo quod est palpabile probatum est. Illud quoque prætereundum non est, quod cum omnium dominus inter lucem & tenebras divisionem faceret, lucem appellavit diem, & tenebras noctem. Si enim diei nomen significat aliquid, noctis nomen non potest aliquid non significare. Dies autem lucem significat. Lux verò magnum aliquid est. Quid ergo tenebræ, nihilne significativæ sunt, cum eis vocabulum noctis ab eodem conditore impressum est, qui luci appellationem diei imposuit, cassandaque est divina auctoritas? Nullo modo. Nam cælum & terram facilius est transire, quàm auctoritatem divinam à suo statu permutari. Conditor etenim rebus quas condidit nomina impressit, ut suo quaque nomine res dicta agnita foret. Neque rem quamlibet absque vocabulo formavit, nec vocabulum aliquod statuit nisi cui statueretur existeret. Quod si foret, omnimodis videretur superfluum, quod Deum fecisse nefas est dici. Si autem nefas est dici Deum aliquid statuisse superfluum, nomen quod Deus imposuit tenebris nullo modo videtur

potest superfluum. Quòd si non est superfluum, est secundùm modum. Si verò secundùm modum, & necessarià, quia eo ad dinoscendam rem opus erat quæ per id significatur. Constat itaque Deum secundùm modum res constituisse & nomina quæ sibi ad invicem sunt necessaria. Sanctus quoque David Propheta spiritu plenus, sciens tenebras non inane quiddam & ventosum sonare, evidenter expressit quia quiddam sunt. Ait ergo: *Misit tenebras.* Si non sunt, quomodo mittuntur? Quod autem mitti potest, & illo mitti potest ubi non est. Quod verò non est, mitti qualibet non potest, quia nusquam est. Igitur missæ dicuntur tenebræ, quia erant. Item illud: *Posuit tenebras latibulum suum.* Quod scilicet erat posuit, & quodam modo posuit tenebras quæ erant, latibulum suum poneret. Item illud: *Sicut tenebra ejus.* Vbi ostenditur quia in possessione sunt, ac per hoc esse manifestantur. Nam omne quod possidetur est. Tenebræ autem in possessione sunt. Igitur sunt. Sed cùm ista talia ac tanta sufficiant, & arcem tutissimam contra omnia impugnamenta teneant, unde levi repulsa tela in suos jaculatores retorquere possunt, ex evangelica tamen firmitate quædam poscenda sunt. Ponamus igitur ipsius salvatoris verba. *Filij, inquit, regni eicientur in tenebras exteriores.* Adtendendum est autem quòd tenebras exteriores nominat. *Extra* enim, unde *exterius* dirivatum est, locum significat. Quapropter cùm dicit *exteriores tenebras*, locales esse demonstrat. Nam non essent exteriores, nisi essent & interiores. Quicquid autem est, id in loco sit necesse est. Quod verò non est, hoc nusquam est. Igitur exteriores tenebræ non solum sunt, sed etiam locales sunt. In passione quoque Domini evangelista tenebras esse factas commemorat ab hora diei sexta usque ad

Psal. 104.

Psal. 17.

Psal. 138.

Matth. 8.

Matth. 17.

Marc. 15.

Luc. 23.

horam nonam. Quæ cum factæ sint, quomodo non esse dicuntur. Quod factum est, effici non potest ut factum non fuerit. Quod verò semper non est, nec unquam fit, id nunquam est. Tenebræ autem factæ sunt. Quare non ut sint effici non potest. Item in evangelio: *Si lumen quod in te est, ipsa tenebra quantæ erunt*: Neminem dubitare credo [quin] quantitas corporibus adtributa sit, * quæ cuncta per quantitatem distribuuntur. Et quantitas quidem secundum accidens est corporibus. Accidentia verò aut in subjecto sunt, aut de subjecto prædicantur. Per hoc ergo quòd dicitur *ipsa tenebra quantæ erunt*, quantitas in subjecto monstratur. Vnde probabile colligitur tenebras non solum esse, sed etiam corporales esse. Itaque hæc pauca ratione simul & auctoritate congesta vestræ magnitudini atque prudentiæ scribere curavi, ut eis fixè immobiliterque hærentes, nulla falsa opinione inlecti, à veritatis tramite declinare possitis, sed si fortè à quocunque aliquid prolatum fuerit ab hac nostra ratione dissentiens, ad hanc velut ad regulam recurrentes, ex ejus sententiis stultas machinationes deicere valeatis. EXPLICIT DE TENEBRIS.

Math. 6.
Luc. 11.

* quia

